

GHEORGHE FLEȘER
(02.07.1948 – 25.08.2016)
IN MEMORIAM !

La sfârșitul verii acestui an, Muzeul Național al Unirii a pierdut încă un reputat istoric și documentarist, care a lucrat până în ultima clipă la valorificarea istorică a Cetății Alba Iulia – istoricul de artă și arhitectură **Gheorghe Fleșer**.

Fiu al satului Benic, Gheorghe Fleșer s-a născut la începutul verii anului 1948, în acest loc absolvind și clasele primare și gimnaziale. La Alba Iulia va urma cursurile Liceului „Horea, Cloșca și Crișan”, fiind format de impresionantul corp didactic al acestui liceu, de la începutul anilor '60.

După promovarea examenului de bacalaureat (1965), s-a pregătit pentru a susține examenul de admitere la Facultatea de Istorie-Filosofie din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

Seriozitatea care l-a caracterizat în realizarea acestui demers l-a situat pe locul I în rândul celor admiși la această facultate. Așa cum a mărturisit el mai târziu soției sale, „bucuria” acestui succes a fost dedicată postmortem mamei sale, care decedase în primăvara aceluiași an.

La finele anului III de studii universitare, fiecare student a avut posibilitatea să-și aprofundeze cunoștințele, fiind obligat să opteze pentru participarea la cursuri și seminarii specifice unor anumite perioade ale istoriei.

Meticulos din fire, dotat cu o imaginație și memorie deosebită, a ales să urmeze timp de doi ani cursurile de Istoria Artei, susținute de acad. prof. Virgil Vătășanu. Cu un bagaj de cunoștințe bine consolidat și sub îndrumarea prof. Vătășanu și-a ales ca lucrare de diplomă tema „*Plastica barocă a Cetații Alba*”

Iulia”, cetate care apoi, pe tot parcursul vieții a rămas în atenția cercetării sale științifice.

După absolvirea Facultății de Istorie și Filozofie din Cluj-Napoca, în anul 1971, a fost angajat din 1 august 1971, la *Muzeul Mixt Sebeș*.

În același an, s-a căsătorit cu Rada-Livia Suci din localitatea Drașov, în 1972 născându-li-se singurul copil: Cecilia-Ioana.

Din anul 1975 s-a transferat la *Muzeul Unirii din Alba Iulia*, fiind încadrat ca muzeograf. Din 1976 a intrat, prin concurs, la *Oficiul Județean al Patrimoniului Cultural Național Alba*, unde a întocmit evidența bunurilor mobile din domeniul artei. În intervalul anilor 1989-1993, a îndeplinit funcția de muzeograf la secția de Istorie medie a Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia, pentru a reveni în cadrul *Oficiului pentru patrimoniu* în anul 1994, unde a fost numit șef de secție, funcție onorată până în anul 2001, la desființarea acestui Oficiu. În perioada 2001-2010, a activat ca muzeograf IA la secția de Istorie a Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia.

În cele aproape patru decenii de activitate și-a adus contribuția la realizarea numeroaselor sarcini, precum:

- creșterea colecțiilor din domeniile arheologiei, numismaticii, istoriei, artelor plastice, etnografiei, prin identificări de bunuri, donații și achiziții, cu piese reprezentative: 3 monede de aur romane și bizantine; cărți rare (*Tabula Peutingeriana* – sec. XVIII); garnituri de mobilier și mobilier popular (de la Bucurdea Vinoasă și Gârbova de Sebeș); obiecte de cult (icoane, sculpturi, în lemn și piatră; iconostasul de la biserica ortodoxă din Tiur-Blaj); lucrări de artă aparținând pictorilor Sava Henția, Sava Albescu, H. Meuselbach, R. Brandsch, R. Schwaitzer-Cumpăna etc;
- rezultatele cercetărilor s-au concretizat în peste 30 de articole publicate, în revistele de specialitate (studii monografice asupra unor edificii religioase și construcții civile din județul Alba; repertorii de monumente religioase și comemorative din județul Alba; cataloage cu lucrări de plastică ale pictorilor și graficienilor clasici și contemporani);
- a organizat și reorganizat individual sau colectiv un număr relativ mare (cel puțin 1-2 anual) de expoziții temporare sau permanente, pe baza unor tematici diverse, în special în domeniile istoriei, istoriei artei și etnografiei;
- la cerere, a întocmit actele de expertiză pentru bunurile solicitate la export temporar sau definitiv (peste 1000 de bunuri culturale: tablouri, mobilier, ceasuri, covoare, icoane, ceramică, obiecte de uz casnic) și a coordonat activitatea Comisiei de expertiză;
- pentru verificarea declarațiilor, identificarea și luarea în evidență a bunurilor, a efectuat numeroase deplasări în aproape toate localitățile județului Alba, formându-și o viziune de ansamblu asupra principalelor

categorii de bunuri și a reprezentării lor numerice, valorice, tipologice și a stării de conservare;

- a făcut parte din Comisia de achiziții și evaluare a bunurilor muzeale, organizată la nivelul Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia;
- a realizat și publicat câteva din cele mai importante monografii dedicate orașului și Cetății Alba Iulia, locul de suflet unde și-a dedicat întreaga activitate.

Aplecat cu adevărat asupra cercetării științifice de calitate, se știa în cercul colegilor că fusese unul dintre studenții favoriți ai acad. Vătășanu, istoricul Gheorghe Fleșer s-a condus după principii oneste în aplicarea metodologiei istoriei artei:

- studiul aprofundat asupra unei teme propuse (personal, a studiat îndelung în biblioteca muzeului albaiulian sau în biblioteci documentare din Alba Iulia, Cluj-Napoca, Sibiu, Târgu-Mureș);
- a fost un adversar al inspirării (copierii) de pe internet a unor date, considerând că acestea nu sunt verificate și nu întotdeauna provin din surse bibliografice;
- nu descria niciodată un obiectiv, fără a se deplasa la locul unde se afla acesta, măsurându-i cu privirea, sau după caz cu metrul, fiecare componentă;
- a susținut permanent procesul de achiziție a obiectelor de valoare care urmau să îmbogățească patrimoniul muzeului;
- ultimele sale preocupări s-au îndreptat spre readucerea în atenția cercetătorilor și publicului larg a necesității revenirii la denumirea originală a cetății – *Cetatea Alba Iulia* -, neînțelegând scopul și dorința unora de a-i schimba numele din „Iulia” în „Carolina” (vezi articolul pe temă, publicat postum, în ziarul *Unirea* din 3 octombrie 2016).

L-am cunoscut personal, în cea mai prolifică perioadă a cercetării sale științifice (2000-2016), alături de penultima generație ajunsă în această prestigioasă instituție, Muzeul Național al Unirii, iar metodele sale de investigare științifică, modestia și profesionalismul care l-au însoțit permanent, facea din el - pentru noi -, unul din cei mai respectabili oameni ai Cetății. Vreau să cred, că așa cum noi, tinerii intrați în acei ani în cercetarea arheologică sau de monumente, precum și în valorificarea muzeologică a acestor rezultate, am învățat multe de la Gheorghe Fleșer, elanul tinereții noastre a contribuit cumva la flacăra ce a condus la publicarea celor mai importante cercetări ale sale dedicate bisericilor din județul Alba și cetății Alba Iulia, lucrări care vor rămâne de referință în bibliografia istorică a acestor obiective.

A plecat fulgerător și discret dintre noi, la sfârșitul verii lui 2016, după o necruțătoare suferință, iar exemplul omului care arde pentru pasiunea sa - cercetarea istorică -, stă în faptul că și pe patul de spital, până în ultima clipă, a lucrat la editarea unui manuscris din secolul al XIX-lea, dedicat cetății Alba

Iulia. Vom ajuta la editarea acestui manuscris, postum, alături de Primăria Municipiului Alba Iulia, cu speranța că munca asiduă a acestor cercetători, pentru istoria urbei, plecați dintre noi în ultimii ani, va câștiga respectul și omagiul etern al Orașului.

SIT TIBI TERRA LEVIS!

CONSTANTIN INEL

**BIBLIOGRAFIA SELECTIVĂ A OPEREI
ISTORICULUI GHEORGHE FLEȘER**

CĂRȚI:

1. Nicolae Josan, Gheorghe Fleșer, Ana Dumitran, *Oameni și fapte din trecutul județului Alba în memoria urmașilor*, Alba Iulia, 1996
2. Gheorghe Fleșer, *Repertoriul bisericilor românești de zid din județul Alba*, Alba Iulia, 1999
3. Gheorghe Fleșer, *Biserici românești de zid din județul Alba*, Editura Altip, Alba Iulia 2001
4. Gheorghe Fleșer, Ioana Rustoiu, *Biserica „Învierea Domnului” din Sebeș*, Editura Altip, Alba Iulia, 2005
5. Gheorghe Fleșer, Ioana Rustoiu, Ana Dumitran, *Biserici românești de zid din județul Alba (vol. I. Protopopiatul Ortodox Sebeș)*, Editura Altip, Alba Iulia, 2005
6. Gheorghe Fleșer, *Alba Iulia. O istorie urbană ilustrată*, Editura Haco International, Ghimbav, 2008
7. Gheorghe Fleșer, *Alba Iulia – Orașul și monumentele sale în imagini de epocă*, Editura Altip, Alba Iulia 2009
8. Gheorghe Fleșer, *Portul Mureșului la Alba Iulia*, Editura Altip, Alba Iulia 2015

CATALOAGE ȘI ALBUME DE EXPOZIȚII:

1. Gheorghe Fleșer, *Sava Henția – 150 de ani de la nașterea artistului*, Alba Iulia, iulie 1998
2. Gheorghe Fleșer, *Eugen Handelsonn – expoziție comemorativă*, Alba Iulia, decembrie 1999

3. Gheorghe Fleșer, *R. Schweitzer-Cumpăna în colecția Muzeului Național al Unirii*, Alba Iulia, decembrie 2000
4. Gheorghe Fleșer, Radu Totoianu, *Pictori sebeșeni de ieri și de azi. Catalog de expoziție*, Sebeș, mai 2004, Editura Altip, Alba Iulia
5. Gheorghe Fleșer, *Sava Albescu (1885-1957). 50 de ani de la moartea artistului. Catalog. Pictură/ Grafică*, Alba Iulia, 2007
6. Gabriela Mircea, Gheorghe Fleșer, *Un destin sub semnul Marii Uniri: viața și creația pictorului Traian Achim 1885-1945*. Catalog, Alba Iulia, Editura Altip, 2008

STUDII ȘI ARTICOLE:

1. Alexandru Popa - Gheorghe Fleșer, „Monede bizantine în colecția Muzeului din Sebeș”, în *Apulum*, nr. 12, Alba Iulia, 1974, p. 295-299
2. Ion. Raica, Gheorghe Fleșer, „Prima organizație a meseriașilor și comercianților români din Sebeș: reuniunea *Andreiana*”, în *Apulum*, nr. 14, 1976, p. 473-482
3. Gheorghe Fleșer, „Lucrări de plastică figurativă barocă în piatră la catedrala romano-catolică din Alba Iulia”, în *Apulum*, nr. 17, 1979, p. 333-340
4. Gheorghe Fleșer, „Un monument de arhitectură aparținând barocului târziu la Sebeș”, în *Apulum*, nr. 18, 1980, p. 271-276
5. N. Sabău, Ghe. Fleșer, „Sculptura barocă a cetății din Alba Iulia”, în *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie*, vol. XXIII, Cluj-Napoca, 1980
6. Gheorghe Fleșer, „Opera pictorului Sava Henția în patrimoniul cultural al județului Alba”, în *Apulum*, nr. 19, 1981, p. 499-506
7. Gheorghe Fleșer, „Pictorul Hermann Meuselbach (1858-1924)”, în *Apulum* nr. 20, 1982, p. 529-533
8. Mihai Blăjan, Gheorghe Fleșer, Eugen Stoicovici, „Un topor de aramă descoperit la Băile Herculane (jud. Caraș-Severin)”, în *Apulum*, nr. 21, 1983, p. 53-56
9. Gheorghe Fleșer, Toma Goronea, „Noi elemente în stabilirea etapelor de construcție a bisericii *Adormirea Maicii Domnului* din Zlatna”, în *Apulum* nr. 27-30, 1990-1993, p. 293-300
10. Gheorghe Fleșer, Mircea Sabău-Tătar, „Planuri și gravuri despre edificarea unui nou oraș la Alba Iulia în sec. XVIII. Evoluția sa urbanistică și arhitecturală”, în *Apulum*, nr. 31, 1994, p. 271-282
11. Gheorghe Fleșer, „Alba Iulia într-o gravură din a doua jumătate a secolului al XIX-lea”, în *Apulum*, nr. 34, 1997, p. 397-400
12. Gheorghe Fleșer, Radu Ciobanu, „Vechea prefectură din Alba Iulia - etape de construcție și tipologie”, în *Apulum*, nr. 35, 1998, p. 217-232

13. Gheorghe Fleșer, „Biserica Adormirea Maicii Domnului din Vințu de Jos”, în vol. *Spiritualitate transilvană și istorie europeană*, editori Iacob Mârza, Ana Dumitran, Alba Iulia, 1999
14. Gheorghe Fleșer, Constantin Inel, „Biserica fortificată reformată din Benic (jud. Alba)”, în *Apulum*, nr. 37/2, 2000, p. 295-304
15. Gheorghe Fleșer, „Biserica de lemn *Cuvioasa Paraschiva* din Vingard – un monument în ruină”, în *Apulum*, nr. 38/2, 2001, p. 17-22
16. Gheorghe Fleșer, „Statuia Sfântului Ioan Nepomuc în plastica barocă din județul Alba”, în *Apulum*, nr. 39, 2002, p. 317-324
17. Gheorghe Fleșer, „*Sculptura în piatră la bisericile românești din județul Alba – considerații preliminare*”, în *Apulum*, nr. 40, 2003, p. 361-372
18. Gheorghe Fleșer, „Biserica *Adormirea Maicii Domnului* din Cărpiniș - un monument care și-a păstrat originalitatea”, în *Apulum*, nr. 41, 2004, p. 439-454
19. Ioana Rustoiu, Gheorghe Fleșer: „Bisericile satului Drâmbar – clarificari necesare”, în *Apulum*, nr. 44, 2007, p. 517-530
20. Gheorghe Fleșer, „Sculptura romanică la catedrala romano-catolică din Alba Iulia. Repertoriul ornamental (partea I)”, în *Apulum*, nr. 45, 2008, p. 99-118
21. Gheorghe Fleșer, „Sculptura romanică la catedrala romano-catolică din Alba Iulia. Repertoriul ornamental (partea II)”, în *Apulum*, nr. 46, 2009, p. 83-94

RECENZII:

1. Gheorghe Fleșer: *Cornel Tatai-Baltă, Gravorii în lemn de la Blaj, Editura Eventus, 1995*, în *Apulum*, nr. 34, 1997, p. 717